

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
Šablona:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Název projektu:	Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0940
Autor:	Kamila Novotná
Tematická oblast:	Latinská gramatika: Lexikologie a lexikum
Název DUMu:	VII. Přípony adjektiv a sloves
Kód:	VY_32_INOVACE_LA.2.07
Datum:	13.9.2013
Cílová skupina:	Žáci středních škol
Klíčová slova:	Přípony – suffixy – substantiva - slovesa
Anotace:	Tento dokument je metodikou a pracovním listem, který slouží k ověřování znalostí struktury slov. Je přípravou pro rozpoznávání významu latinských adjektiv a sloves. Částečně též významu adjektiv v dalších jazycích.

Obtížnost: ** (z možných *****)

Časová náročnost: 1 vyučovací hodina

VII. Přípony adjektiv a sloves

Přípony adjektiv vytvořených od substantiv a adjektiv

-alis, -ale; -aris, -are

Příklad: *mortalis* = smrtelný

-ilis, -ile všechny tři uvedené typy označují vlastnost

-anus, -ana, -anum

-ensis, -ense oba typy znamenají rodilý, pocházející

-ius, -arius, -icus, -nus označuje původ, příslušnost, příznak

-eus, -ea, -eum zhotovený z (něčeho), označuje látku

Příklad: *aureus* = zlatý

-ivus, -iva, -ivum všechny tyto přípony znamenají vlastní něčemu

-osus, -osa, -osum plný (něčeho)

-tus vybavení

Přípony adjektiv vytvořených od sloves

-ax

-bundus oba typy: náchylný k

-bilis, -bile

-ilis, -ile oba typy: schopný, možný (srovnej anglické *-able*)

-idus, -uus oba typy označují vlastnost

Přípony slovesně jmenných tvarů

-ns (gen. -ntis) právě probíhající, např.: *laudans* – chválící, *mittens* = posílající

-tus, -sus dokončený minulý pasivní děj, př.: *laudatus* = pochválený, *missus* = poslaný

-(t)urus, (t)ura, (t)urum/-(s)urus, (s)ura, (s)urum hodlající, chtějící (něco dělat)

-ndus, nda, udum mající povinnost, nutný v pasivním! Významu, př.: *laudandus* =

chvályhodný

Přípony sloves

Tvary jsou uváděny pro 1. sg. ind. prez. akt.

-(i)to opakování, násobenost děje, zesílení. Jde o tzv. iterativní slovesa

-sco začátek děje, změna stavu. Jde o tzv. slovesa počínavá.

Cvičení ad VII:**1. Vypiš přípony k jednotlivým slovním druhům a přelož:**

	<i>substantiva</i>	<i>adjektiva</i>	<i>slovesa</i>
tractare			
mirabilis			
argentea			
simulator			
cogitatis			
mobilis			
Brunensis			

2. Definuj český význam těchto latinských slov (viz cv. 1):**3. Pokus se vytvořit latinsky:**

Schopný, hodný milovat –

Oklamaný –

Klamavý, náchylný k podvodu –

Obývat, (opětně mít) –

Obracet, otáčet –

Opět konat –

Poznávat (začít znát) –

Textbanka: *agitare - falsus - fallax - versare - amabilis - habitare - cognoscere***4. Co nejpřesněji vyjádři význam:**

Amaturus, amanda, amantis, amaranthus (= název rostliny).

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech středních škol. Jakékoli další využití podléhá autorskému zákonu.

BIBLIOGRAFIE

Lindauer, J. *Lateinische Wortkunde*. Bamberg 1978. ISBN 3 7661 5636 5.

Mader, M. *Lateinische Wortkunde für Alt- und Neusprachler*. Stuttgart 2000. ISBN 3-17-015261-0.

Novotný, F. 1992. *Základní latinská mluvnice*. 2. vyd., v nakl. H. Jinočany: H, ISBN 80-854-6791-7.

Pražák, J. M. – Novotný, Fr. *Latinsko-český slovník*. Praha 1955.

Quitt, Z. – Kucharský, P. – dědicové. *Česko-latinský slovník*. Příloha. Praha 1993. ISBN 80-04-26466-2.